

A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U V X Y Z

Nr

1. Obiekt

1664

ZESPÓŁ PAŁACOWO-PARKOWY

2. Czas powstania

k. XVI w.

3. Miejscowość

LUBLIN

4. Adres

LUBLIN, ul. Pliszczyńska 14, 16

nr hip. [redacted] (park) [redacted]
(pałac), SĄD REJONOWY W
LUBLINIE

5. Przynależność administracyjna

województwo lubelskie
powiat lubelski gr.
gmina Lublin m.

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Jakubowice Murowane

7. Przynależność administracyjna przed 11 1999

województwo lubelskie
gm. Lublin m.

8. Właściciel i jego adres:

[redacted]
Przedsiębiorstwo Budownictwa Specjalistycznego
i Konserwacji Zabytków ARCUS
23-200 Kraśnik, ul. Urzędowska 22

9. Użytkownik i jego adres:

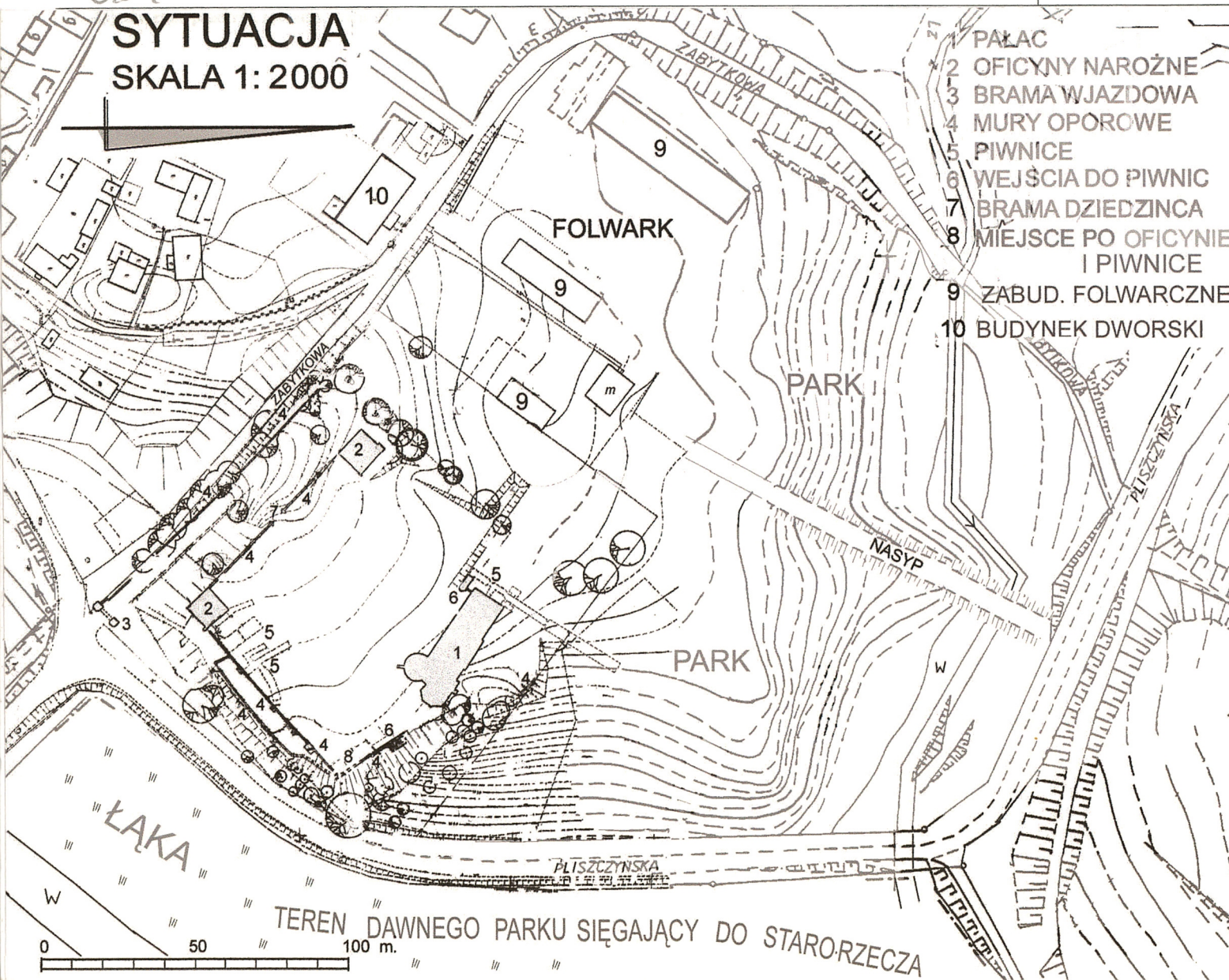
j. w.

10. Rejestr zabytków

Nr. A /461 , data. 9. 12. 1966.

SYTUACJA

SKALA 1: 2000

- 1 PAŁAC
- 2 OFICYNY NAROŻNE
- 3 BRAMA WJAZDOWA
- 4 MURY OPOROWE
- 5 PIWNICE
- 6 WEJŚCIA DO PIWNIC
- 7 BRAMA DZIEDZINCA
- 8 MIEJSCE PO OFICYNIE I PIWNICE
- 9 ZABUD. FOLWARCZNE
- 10 BUDYNEK DWORSKI

TEREN DAWNEGO PARKU SIĘGAJĄCY DO STARORZECZA

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

Zespół ukształtowany przy dworze obronnym zbudowanym przez Tęczyńskich ok. 1600 r. na terenie starszego folwarku (1470-1480), w 1554 należącego do Samborzeckich h. Rawicz. Wzniesiono go na wzniesieniu u krawędzi doliny Bystrzycy opływającej tu wzgórze od pd.-wsch., od pn. oddzielone szerokim parowem - od zach. dostęp utrudniał wąwóz, przez który prowadził dojazd do dworu. Pierwotny murowany głównie z wapienia gotycko-renesansowy dwór Andrzeja Tęczyńskiego miał przyziemie jednotraktowe ze sklepioną salą na jednym słupie w części wschodniej, sienią i czterema (?)sklepienymi pomieszczeniami w części pn.-zach. Górna kondygnacja miała zapewne zbliżony układ. Do korpusu od wschodu przylegała gotycka kaplica zamknięta trójbocznie (afiliowana przy parafii św. Mikołaja na Czwartku, oficjalna fundacja w 1613 r.). Przed 1617 r. właścicielem został Janusz ks. Ostrogski (zm. 1620), po nim odziedziczył wnuk Dominik Chryzostom Zasławski. W rękach tej rodziny Jakubowice pozostały do ok. 1676. W okresie „Potopu” dwór musiał ulec zniszczeniu, bowiem od 1660 r. miał być podnoszony wraz z łobrami z ruiny przez Szczęsnego, wojskiego mielnickiego. Najpewniej okresie w tym fortyfikacje dworu wzmocniono murem ze strzelnicami., być może z przylegającym doń systemem sklepionych pomieszczeń i korytarzy (obecnie piwnic). Sam budynek dworu miał być częściowo zrekonstruowany (część pn.zach.). Przed 1676 r. dobra wraz z dworem nabyła Konstancja Stoińska, rychło odsprzedała je Joannie ks. Czartoryskiej wojewodzinie wołyńskiej. W 1677 r. stają się własnością Jakuba Sobieskiego, zaś od 1705 r. Sanguszków, pozostając w ich władaniu do 1779 r. Rozbudowa, jaką przeszedł najpewniej zespół dworski w 1 poł. XVIII w. miała by miejsce za Pawła Karola Sanguszki. W jej trakcie elementy narożne murów od strony pd.zach. przekształcono w parę kwadratowych w planie dwu- i trzypoziomowych pawilonów, flankujących mur od strony pd.-zach. Trzeci pawilon-oficina powstał w pn.-wsch. narożniku murów. Możliwe, że majdan przed dworem zniwelowano, [d.c. wkł.1]

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacja, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

SYTUACJA: Zespół pałacowo-parkowy zajmuje skraj wyniesienia – lewego brzegu doliny Bystrzycy, płynącej tu z pd. na pn. Zachowane fragmenty starorzecza w poblizżu wzgórza pałacowego od strony wsch. z murowanym mostem, przez który prowadzi stara droga dojazdowa do pałacu (ob. ulica Pliszczyńska) z d. wsi Wólka od traktu z Lublina na Włodawę (ob. ul. Turystyczna) z pd.-wsch. Obecnie droga ta skręca na pn. oddzielając pas łąki od wsch. od wzgórza z pałacem i dolnej partii parku, biegnąc także wzdłuż pn.-wsch. granicy założenia wyznaczonej podniesioną skarpią. Pd.-zach. i pn.-zach. granicę zespołu stanowi droga polna (ul. ob. Zabytkowa), której dolny odcinek biegnie wąwozem ku pn.-zach., górny zakręca na pn. -wsch. dochodząc do ul. Pliszczyńskiej.

KOMPOZYCJA: Zespół pałacowo-parkowy składa się z usytuowanej na wyniesieniu, zamkniętej niemal w czworokąt części pałacowej, zajmującej skrajną, pd.-wsch. partię założenia, części folwarcznej, leżącej na zach. od zabudowań pałacu i części parkowej, obejmującej największą, północną jego partię, leżącą na opadającym ku pn. stoku wyniesienia. Część pałacową stanowi stojący w głębi niemal kwadratowego podwórza prostokątny, trzykondygnacyjny budynek pałacu z dobudówkami czterokondygnacyjowej wieży przy pd. narożniku fasady i niewielkim, piętrowym aneksem kaplicznym za wieżą od strony parku. Front podwórza stanowi stosunkowo wysoki mur kurtynowy w bramą na osi zaznaczoną filarkami, flankowany parą narożnych piętrowych oficyn na rzucie kwadratu. Od pd.-wsch. podwórze zamyka mur oporowy, przy którym ukryto zespół sklepionych korytarzy i komór piwnic. Mur ten w środkowym odcinku poprzedzony posadowiony nieco niżej mniejszym murem oporowym o obrysie trapezu. Mniejszy zespół dwóch komór przy wsch. narożniku muru zakończony korytarzem ze schodami i sklepionym pawilonikiem w połowie długości muru od strony wsch. Korytarz piwniczny przy pn. zach. szczytowej ścianie pałacu, prowadzący w kierunku pn.-wsch. z wejściem w kształcie neogotyckiej kapliczki przy pd.-zach narożniku pałacu.

U podnóża wzniesienia diagonalnie względem narożnej pd. oficyny, w wylocie wąwozu na wprost drogi dojazdowej murowana dwuwieżowa brama główna z wewnętrzną drogą do pałacu, wspinającą się wzdłuż frontowego muru obronno-oporowego. Od bramy, poniżej drogi dojazdowej, wzdłuż drogi biegnącej dnem wąwozu ciągnie się dolny mur oporowy (ogrodzeniowy).

Obecnie zabudowa folwarczna składa się z trzech budynków gospodarczych: dużej murowanej stodoły, stojącej blisko pn.-zach. granicy folwarku, mniejszego budynku d. stajni i budynku d. kuźni, stojącej przy wewnętrznej granicy posesji. Wzdłuż pd.-zach. granicy zespołu, przy drodze ruina d. obory. W głębi posesji nowszy parterowy budynek mieszkalny.

Kompozycja parku zatarta - czytelne jeszcze okno widokowe od strony pałacu w kierunku pn.-wsch. na dolinę rzeki. W dole parowu w kierunku wsch. -zach.. ciek wodny z oczkami stojącej wody, przecięty nowszym nasypem ziemnym, biegnącym od budynku mieszkalnego na terenie folwarku do drogi przelotowej w dole parowu (ul. Pliszczyńskiej)

14 Kubatura

15. Powierzchnia użytkowa

6,15 ha

16. Przeznaczenie pierwotne

rezydencjonalne

17. Użytkowanie obecne

rezydencjonalne

18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

1973- 1974 - Prace projektowe dot. rewaloryzacji zespołu pałacowo-parkowego na potrzeby hotelu pracowniczego i pracowni PKZ w Lublinie – zesp. proj. pod kier. arch. T. Michalaka – dokum. w arch. ROBiDZ w Lublinie.
1986 – 1990 - prace zabezpieczające ; w tym częściowe pobijanie fundamentów pałacu, przemurowanie ściany frontowej pałacu., rozbiórka i całkowita odbudowa bramy głównej wraz z fragmentem muru ogrodzenia.

19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie, instalacje)

Mimo częściowo wykonanych prac zabezpieczających i przemurowań w korpusie pałacu obiekt w stanie złym, a nawet katastrofalnym. Brak w nim stropów i sklepień oraz całkowicie zniszczona więźba dachowa na wszystkich obiektach kubaturowych części rezydencjonalnej. Ponadto osunięte ściany oficyny pd.-zach. i znacznego fragmentu muru frontowego, zawalenie się komory piwnic w wsch. narożniku, częściowe zawalenie murowanego kiosku (pawiloniku) od strony wsch., zawalenie sklepienia nad schodami przy wejściu do piwnic od strony zach. niemal całkowite zniszczenie. W stosunkowo dobrym stanie zachowane budynki gospodarcze (z wyjątkiem zrujnowanego budynku obory).

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Zabezpieczenie wszystkich elementów części rezydencjonalnej (w tym piwnic). Możliwie kompleksowa i ścisła rekonstrukcja pałacu wg stanu z pocz. XX w. z uwzględnieniem elementów strukturalnych (sklepienia!). Zlikwidowanie nasypu w parku z wtórnym dojazdem do d. folwarku. Rozszerzenie wpisu do rejestru zabytków do granicy historycznego założenia parkowego - na teren łąki i starorzecza na wsch. od założenia wraz z murowanym mostem z pocz. XX w (granic

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Summariusz dokumentów do dóbr klucza Jakubowickiego w województwie lubelskim ....
Zb. Sanguszków, Arch. m. Krakowa, sygn 855 (za Lutostańską)
Anno... proiegium fundationis in Jakubowice...ecclesiam in Jakubowice, sygn. 880 -
1613 r. (za Lutostańską)

22. Bibliografia

Katalog zabytków sztuki w Polsce, t. VIII, województwo lubelskie, pod red. R. Brykowskiego, E. Smulikowskiej i Z. Winiarz, powiat lubelski, z.10, oprac. R. Brykowski z zesp., Warszawa 1967.
Lutostańska A., *Jakubowice Murowane. Pałac z wieku XVII-XX*, mps. PPPKZ Warszawa 1959 (arch. zakł. WUOZ Lublin)
Tejże, *Przyczynek do dziejów rezydencji w Jakubowicach Murowanych koło Lublina*, [w:] *Sarmatia artistica*, ks. pam. ku czci profesora W. Tomkiewicza, pod red. zb., Warszawa 1968.
Rolska-Boruch I., *Siedziby szlacheckie i magnackie na ziemiach zwanych Lubelszczyzną 1500-1700*, Lublin 1999
Żywicki J., *Architektura neogotycka na Lubelszczyźnie*, Lublin 1998

23. Źródła ikonograficzne

Stronczyński K., *Opisy zabytków starożytności przez delegację...w latach 1844-1846 zebrane i rysunkami ...objaśnione*, rkps 1852-53, Gab. Rycin B.U.W.
„Tygodnik Ilustrowany” R. II 1873, nr 304, s. 200..
Lutostańska A., *Jakubowice Murowane. Pałac z wieku XVII-XX*, mps. PPPKZ Warszawa 1959 (arch. zakł. WUOZ Lublin) – fot. ze zb. IS PAN. i WUOZ w Lublinie.

24. Uwagi różne

Regionalny Ośrodek
Badań i Dokumentacji Zabytków
w Lublinie
20-113 Lublin 40, ul. Archidiakańska 4
Regon: 015263890-00095, NIP 526-26-54-633
tel.: 743-62-24, fax: 743-70-88

25. Opracował

tekst Roman Zwierzchowski XI 2004 r. *Rdurdh*
plany, rysunki R. Zwierzchowski XI 2004 r. *Rdurdh*
zdjęcia fot. Roman Zwierzchowski XI, 2004 r. *Rdurdh*
miejsce przechowywania negatywów WUOZ Lublin

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki 8

1. Miejscowość ... LUBLIN	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina ... LUBLIN M.	ZESPÓŁ PAŁACOWO - PARKOWY	d.c. p. 12. ORIENTACJA, FOTOGRAFIE.
3. Województwo ... LUBELSKIE	(d.. w Jakubowicach Murowanych)	

c.d. pkt. 12

- podnosząc poziom terenu i przekształcając go w rodzaj paradnego dziedzińca (mury zewnętrzne przybrały wówczas charakter murów oporowych, wymagających wsparcia skarpami z zewnątrz). Z tego czasu pochodzi najpewniej drugie piętro dworu (pałacu), które prawdopodobnie nie zostało ukończone („puste”). Możliwe też, że to wówczas miała miejsce rekonstrukcja pn.-zach. partii korpusu. W 1779 Jakubowice przechodzą na Kajetana Szeptyckiego kasztelana lubelskiego. W tym czasie jednak założenie pałacowe popadło w zaniebdanie. W 1803 r. Jakubowice kupiła na licytacji Konstancja z Czackich Szeptycka, która przydała pałacowi nieco klasycystycznych cech (narożne bonie, obramienia okien) przekształcając otoczenie pałacu w obszerny park angielski (włączając weń część łąk i starorzecze Bystrzycy). Od ok. 1850 r. właścicielami Jakubowic zostają Grodziccy. Zapewne za pierwszego z nich - Aureliana wzniesiono neogotycki domek dozorca, do którego później (ok 1870 ?) dostawiona została neogotycka dwuwieżowa brama. W tymże okresie Ok. 1900 r. Grodziccy (Tadeusz ?) dokonali zasadniczej zmiany charakteru pałacu w duchu postromantycznego neogotyku, dostawiając do istniejącego korpusu okrągłą czterokondygnacyjną wieżę i wykusz klatki schodowej nad kaplicą, sama kaplica została podwyższona o kondygnację. Na osi korpusu dodano uskowy szczyt. Na nowych partiach zastosowano historyzujący, eklektyczny detal (arch. W. Paprocki?). Wzniesiono też dwa małe neogotyckie pawiloniki nad wejściami do piwnic. Być może w tym też czasie w pawilonach frontowych przebudowano stropy (system Kleina). Od początku w istnienia zespołu części zach. wzgórza pałacowego istniał folwark, składający się początkowo z drewnianych, później (XIX/XX w.) murowanych budynków inwentarskich. W 1921 r. Grodziccy sprzedają zadłużony majątek, który trafia kolejno do Radzikowskiego, Dąbrowskiego, Łaskiewicza (od. 1931 r.), by w 1938 stać się własnością Gospodarki Rolnej. W okresie tym wewnątrz pałacu (w partii kaplicznej) wtórnie podzielono. W czasie drugiej wojny zabudowania, w tym pałac, zostały częściowo uszkodzone. W 1946 upaństwowiony majątek rozparcelowano, zaś zabudowania zespołu pałacowego uległy całkowitej dewastacji, z czasem ruinie, mimo formalnego przekazania na rzecz PGR. W 1966 r. zespół pałacowo-parkowy został wpisany do rejestru zabytków województwa lubelskiego. W końcu lat 60. XX w. przez teren dolnego parku poprowadzono drogę do Pliszczyna (proj. drogi T. Augustyńskiego, 1967 r.). Począwszy od 1973 r. PP PKZ z Lublina rozpoczęły prace projektowe zmierzające do kompleksowej odbudowy zespołu pałacowego z przeznaczeniem budynku pałacu na hotel pracowniczy. Prace budowlane ruszyły jednak dopiero w następnej dekadzie. W ich trakcie rozebrano neogotycki domek i bramę, rekonstruuując jedynie bramę. Zaczęto też przemurowywać partie ścian korpusu pałacu (od dziedzińca). W końcu l. 80. prace przerwano. W 1998 r. zespół zabudowań pałacowych nabyli właściciele f-my ARCUS z Kraśnika, reaktywując częściowo remont pałacu. W marcu 2004 r. obsunęły się mury zewnętrzne pn.-wsch. narożnika.

Wkładkę założył: ... **Roman Zwierzchowski**, ... **12. 2004** .....

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: ... **WUOZ Lublin** .....

1. Widok zespołu pałacowo-parkowego od strony pd.-wsch. zza mostu na łasze rzecznej.

2. Widok od strony łąki na pd.-zach. część wzgórza pałacowego .

3. Widok od strony łąki na pn.-wsch. część wzgórza pałacowego i fragment parku.

4. Widok zespołu od strony pd.-zach.

5. Widok na zespół pałacowy od strony zach..

6. Widok w kierunku bramy głównej i drogi dojazdowej do zespołu.

1. Miejscowość ... **LUBLIN** .....
 2. Gmina ... **LUBLIN M.** .....
 3. Województwo ... **LUBELSKIE** .....

4. Obiekt (nazwa jak w karcie)
ZESPÓŁ PAŁACOWO - PARKOWY
 (d.. w Jakubowicach Murowanych)

5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
FOTOGRAFIE.

1. Oficyna (pawilon) narożny pd.
2. Oficyna (pawilon) narożny zach.
3. Widok pałacu od strony frontowej.
4. Pałac od strony pn.-zach.

Wkładkę założył: ... **Roman Zwierzchowski**, ... **12, 2004**, ...
 (imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: ..... **WUOZ Lublin** .....

1. Pałac i fragment parku w widoku z drogi od strony pd.

4. Widok ze wzgórza pałacowego wzdłuż nasypu w kierunku drogi (pn.-wsch.).

2. Pałac i polana na zboczu wzgórza w widoku z dołu od strony drogi (pn. wsch.).

5. Widok z drogi (ul. Pliszczyńskiej) w kierunku folwarku (pd.-zach.) po osi nasypu .

3. Widok od strony pałacu na dolinę rzeki w kierunku pn.-wsch.

6. Dół z wodą (d. ciek) w dolnej części parku w widoku z nasypu w kierunku zach.

1. Miejscowość ... LUBLIN	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina ... LUBLIN M.	ZESPÓŁ PAŁACOWO - PARKOWY	FOTOGRAFIE.
3. Województwo ... LUBELSKIE	(d.. w Jakubowicach Murowanych)	

1. Dolna część parku w widoku od wjazdu na nasyp w kierunku pałacu (pd.).
2. Widok dolnej części parku z ul. Zabytkowej w kierunku pałacu (pd.-wsch.).
3. Widok z drogi na wysuniętą część wzniesienia w kierunku pd.-zach..

Wkładkę założył: ... **Roman Zwierzchowski**, ... **12. 2004** .....

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: ..... **WUOZ Lublin** .....

1. Folwark - budynek d. kuźni w granicy działek ze słupami bramy wewnętrznego ogrodzenia..

2. Folwark - budynek stajni.

3. Folwark - budynek stodoły.

4. Folwark - ruiny obory przy ul. Zabytkowej.

1. Miejscowość	LUBLIN	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)		5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)	
2. Gmina	LUBLIN M.	MURY OPOROWE w zespole pałacowo -		TEKST, RZUTY, FOTOGRAFIE.	
3. Województwo	LUBELSKIE	- parkowym (d. w Jakubowicach Murowanych)			

Autorzy, historia obiektu, styl: Pierwotne obwarowania murowanego dworu z k. XVI w. zapewne drewniano-ziemne. Po zniszczeniach w okresie „potopu” ok. 1660 r. odbudowane i przekształcone w formie muru z kluczowymi strzelnicami, być może już w powiązaniu z przylegającym doń od strony pd.-zach. i pd.-wsch. systemem sklepionych pomieszczeń i korytarzy (obecnie piwnic). Nie jest pewne, czy w tym okresie mury otaczały założenie ze wszystkich czterech stron. Rozbudowa zespołu dworskie najpewniej w 1 poł. XVIII w. dotyczyła w głównej mierze narożnych partii murów - od strony pd. i zach. narożniki przekształcono w parę kwadratowych w planie dwu- i trzypoziomowych pawilonów, flankujących mur kurtynowy od strony pd.-zach. Na wprost pałacu, w środkowej części tego muru wprowadzono bramę na dziedziniec o paradnym charakterze. Trzeci, podpiwniczony pawilon-oficyna na rzucie zbliżonym do prostokąta powstał we wsch. narożniku murów. Po 1803 r. w ramach urządzanego parku angielskiego przez Konstancję Szeptycką mury od strony pd.-wsch. i pn.-wsch. potraktowano jako element kompozycyjny. Zapewne wówczas przebito przejście w murze przy pd. oficynie oraz bezpośrednie wejście do piwnicy od strony pd.-wsch. poprzedzając mur niższym murem oporowym, posadowionym nieco niżej, z rodzajem ziemnego tarasu. Zapewne w okresie międzywojennym zewnętrzne wejście do piwnic ow murze oporowym zastąpił oknem. Dolny mur od strony wawozu wzniesiono za pewne po 1850 r. wraz z budową domku dozorczy, ciągnący się ku górze do samego folwarku. Mur ten służył umacnianiu zbocza wawozu poniżej drogi dojazdowej do pałacu, będąc jednocześnie ogrodzeniem dla całego założenia od strony pd.-zach. Dolną, pd.-wsch. część parku zamykał ażurowy parkan z drewnianych sztachet na murowanych słupach, ustawiony między głównym wjazdem (od ok. 1870 r. zaakcentowany dwuwieżową bramą) a mostkiem na łasze. Parkan ten rozebrano ok. 1967 r., w związku z budową gminnej drogi przez teren parku.

Sytuacja: Zachowane w zróżnicowanym stopniu cztery ciągi murów: parawanowy mur z bramą na osi między dwiema oficynami od strony pd.-zach. dziedzińca, zdwojony mur oporowy od pd.-wsch. dziedzińca i dwa fragmenty muru oporowego dziedzińca od pn.-wsch. na tyłach pałacu. Dolny mur oporowo-ogrodzeniowy wzdłuż drogi dojazdowej do pałacu, oddzielający tę drogę od równolegle biegnącej dnem wawozu drogi polnej (ob. dolny odcinek ul. Zabytkowej).

Materiał i konstrukcja: Mury wokół dziedzińca z cegły palonej pełnej, miejscowo z opłaszczowaniem z nowszej cegły, na zaprawie wapiennej. Skarpy dostawione, ceglane lub z wapienia z opłaszczowaniem ceglanym. Częściowo tynkowane. Mur oporowo-ogrodzeniowy przy dojeździe z kamienia wapiennego na zaprawie wapiennej.

Rzut i elewacje: Mur kurtynowy wzniesiony w linii prostej między narożnymi oficynami, w licu ich elewacji. W górnej parti muru zachowanych kilka kluczowych strzelnic. Na osi środkowej muru otwór bramy flankowany półfilarkami; od frontu z wciętymi prostokątnie wewnętrznymi narożnikami nad strefą cokołu, z szerokimi glifami w partii tylnej. Mur oporowy od pd.-wsch. podzielony pięcioma masywnymi, ukośnymi skarpami. Krótki zach. odcinek wysokiego muru prosty, z wąskim przebitym przejściem do otwartej szyi piwnic przy oficynie i szerokim wejściem (ob. oknem) do piwnicy. Obok wejścia prostopadły odcinek niższego muru oporowego podtrzymującego długi taras ziemny, zasłaniający dolne partie środkowej części głównego muru oporowego na odcinku 2/3 ogólnej długości. Wschodni, narożny odcinek zwalony. Od zwalonego narożnika wysoki mur od strony pn.-wsch. zakończony murowanym kioskiem na wyniosłej, półotwartej sklepionej podmurówce. Krótki odcinek zniszczonego muru w skarpie na osi pałacu. Mur wzdłuż dojazdu biegnący w linii prostej od nowego muru przy bramie głównej, zachowany w dolnych partiach na odcinku 50 m.

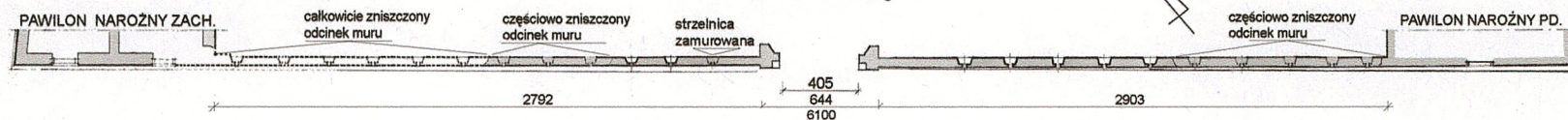
Stan zachowania i postulaty konserwatorskie: Całkowicie zniszczone skrajne odcinki muru kurtynowego, pozostałe partie uszkodzone w zróżnicowanym stopniu. Całkowicie zniszczony narożnik wsch. oraz znaczne fragmenty muru za pałacem. Zniszczone sklepienie murowanego kiosku od strony pn.-wsch. Należy zabezpieczyć mury i skarpy przed dalszym osuwaniem się. Istniejąca substancja pozwala na pełną rekonstrukcję murów.

Wkładkę założył: Roman Zwierzchowski, ... 12. 2004. ....
(imię, nazwisko, data)

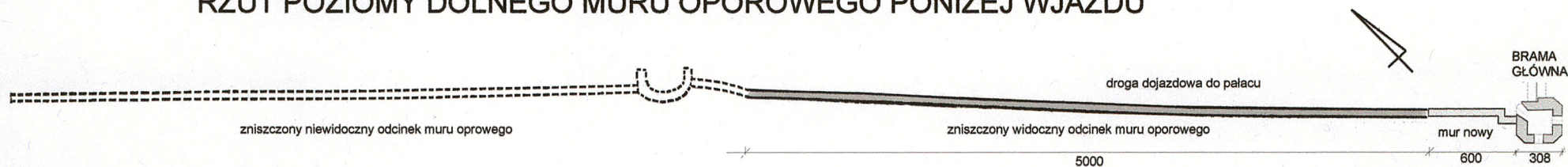
Miejsce przechowywania negatywów: WUOZ Lublin .....

RZUT POZIOMY MURU OBRONNO - OPOROWEGO Z BRAMĄ

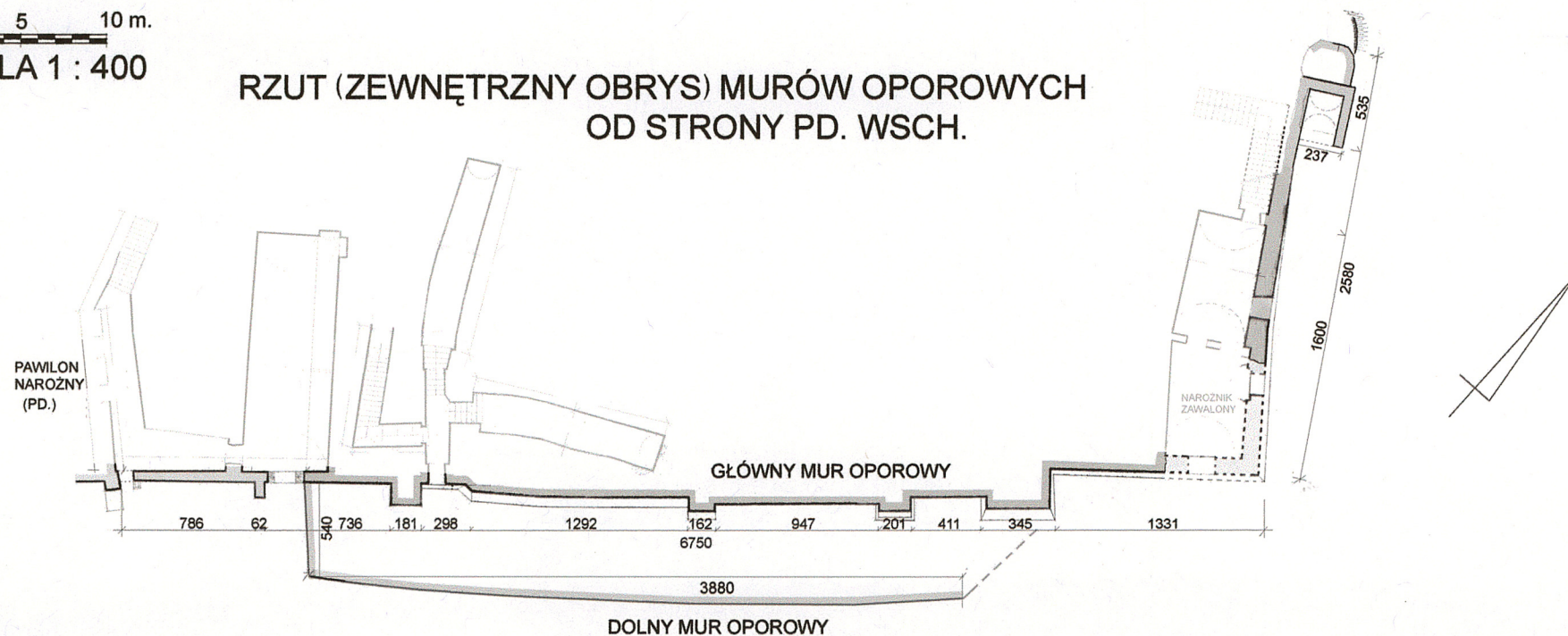

RZUT POZIOMY DOLNEGO MURU OPOROWEGO PONIŻEJ WJAZDU

0 5 10 m.
SKALA 1 : 400

RZUT (ZEWNĘTRZNY OBRYS) MURÓW OPOROWYCH OD STRONY PD. WSCH.

1. Miejscowość ... **LUBLIN** .....
 2. Gmina ... **LUBLIN M.** .....
 3. Województwo ... **LUBELSKIE** .....

4. Obiekt (nazwa jak w karcie)

**MURY OPOROWE w zespole pałacowo -
 - parkowym (d. w Jakubowicach Murowanych)**

5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

FOTOGRAFIE.

1

2

1. Widok reliktów muru oporowo-ogrodzeniowego i muru kurtynowego (wyżej) z ul. Zabytkowej w kierunku pn.
2. Widok na mur kurtynowy z drogi dojazdowej do pałacu.
3. Fragment muru kurtynowego
4. Brama wjazdowa w murze kurtynowym.

3

4

Wkładkę założył: ... **Roman Zwierzchowski**, ... **12. 2004** .....
 (imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: ... **WUOZ Lublin** .....

4

2

3

4

1. Przejście w murze przy narożnej oficynie (pd.).
2. Fragment muru oporowego od strony pd.-wsch. nad tarasem ziemnym.
3. Ruiny wsch. narożnika.
4. Elewacja pd.-wsch. kiosku przy murze od strony parku (pn.-wsch.).

1. Miejscowość ..... LUBLIN	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina ..... LUBLIN M.	PIWNICE w zespole pałacowo -	TEKST, RZUTY, FOTOGRAFIE.
3. Województwo ..... LUBELSKIE	- parkowym (d. w Jakubowicach Murowanych)	

Autorzy, historia obiektu, styl: Wybudowane najpewniej po 1660 r. w okresie odbudowy dworu po zniszczeniach wojennych wraz z nowymi murami obronnymi lub w niedługim czasie po ich wzniesieniu. Wydaje się, że pierwotnie główna komora największej, prostopadłej do muru piwnicy mogła znajdować się nieco ponad poziomem użytkowym ówczesnego niesplantowanego (?) terenu, stanowiąc podbudowę osobnego budynku, analogiczną do piwnicy-sutereny pod nieistniejącą dziś oficyną we wsch. narożu majdanu. W trakcie przebudowy, jaką przeszedł najpewniej zespół dworski w 1 poł. XVIII w. za Pawła Karola Sanguszki, elementy narożne murów od strony pd.zach. przekształcono w parę kwadratowych w planie dwu- i trzypoziomowych pawilonów, trzecia oficyna powstała w pn.-wsch. narożniku murów. Możliwe, że cały majdan zniwelowano, podnosząc jego poziom, wprowadzając odpowiednie otwarte i kryte zejścia do piwnic. Być może starszym (1 poł. XVII w. ?) układem jest długi (ok. 60 m.) i prosty korytarz piwniczny po pn.-zach. stronie pałacu, biegnący w ku skarpie za pałacem, zapewne o funkcji drogi ucieczkowej. Oba układy uległy niewielkim przekształceniom w pocz. XIX w. w związku ze ściślejszym powiązaniem założenia pałacowego z nowym parkiem angielskim – w tym celu wykonano wejścia z parku. Neogotycki kiosk z cegły nad wejściem do tych piwnic powstał zapewne w 2 poł. XIX za Grodzickich – współcześnie z domkiem stróża lub późniejszą nieco bramą główną. Po rozebraniu oficyny wsch. wzniesiono na zewnątrz pn.-wsch. muru sklepiony kiosk z cegieł. W l. 80. XX w. podjęto wstępne prace remontowe przedzielając murowaną ścianką największą komorę. Obecnie piwnice uległy całkowitej dewastacji.

Sytuacja: Piwnice zajmują trzy zasadnicze miejsca: przy murze blisko pd. rogu dziedzińca, przy wsch. narożniku murów i przy pałacu po jego pn.-zach. stronie.

Materiał i konstrukcja: Murowane z cegły pełnej na zaprawie wapiennej, sklepione kolebką

Rzut i elewacje: Piwnica przy pd. rogu dziedzińca jednokomorowa z wtórnym podziałem. Weście z dziedzińca długą załamana otwartą szyją z zejściem po schodach przy pd. oficynie. W węższej ścianie od pd.-wsch. małe okno (zamurowane wejście z parku). W pobliżu od pn.-wsch. dwie wąskie, korytarzowe komory połączone prostopadłe krótkimi korytarzykami ze schodkami z podniesionym korytarzykiem, oświetlonym małym okienkiem w murze na wprost od pd.-wsch. Zejście z dziedzińca (zasypane) po schodach w ostro załamanym na pn.-wsch., sklepionym korytarzu. We wsch. rogu dziedzińca wzdłuż pn.-wsch. muru piwnica dwukomorowa, nieco załamana ku zach. (komora narożna zawalona). Schody z dziedzińca zasypane. Piwnica przy pałacu w kształcie długiego korytarza, rozszerzonego uskokowo w części końcowej (pn.-wsch.). Wejście z dziedzińca prostopadłe załamanym sklepionym korytarzem ze schodami – drugie wejście z piwnicy pod pałacem krótkim prostopadłym korytarzykiem od pd.-wsch. Główne wejście do piwnicy osłonięte małym kioskiem z surowej cegły na rzucie wielokąta z ostrołukowym niskim wejściem na osi o prostej archiwolcie z cegieł. Po obu stronach wejścia małe ostrołukowe blendy z impościkami.

Stan zachowania i postulaty konserwatorskie: Zawalona komora piwnic we wsch. narożniku. Częściowo zasypane zejścia do piwnic przy murach. Częściowo zawalone sklepienie nad zejściem do piwnic za pałacem (przy kiosku). Należy niezwłocznie zabezpieczyć i wzmocnić wszystkie mury i sklepienia piwnic do czasu kompleksowego remontu.

Wkładkę założył: **Roman Zwierzchowski**, ... **12. 2004** .....

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: **WUOZ Lublin** .....

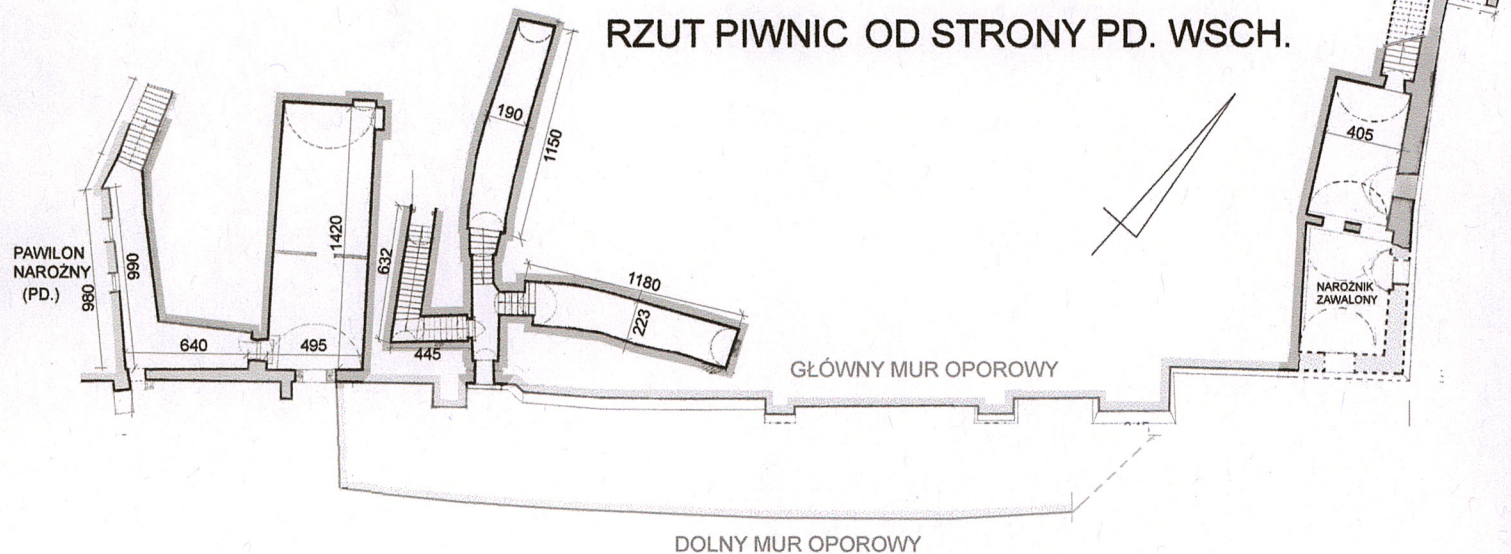

RZUT PIWNIC PRZY PAŁACU (PRZYBLIŻONY - POM. NIEDOSTĘPNE)

dł. całk. ok. 60 m.

0 5 10 m.
SKALA 1 : 400

RZUT PIWNIC OD STRONY PD. WSCH.

Zakończenie szyi zejścia z otworem drzwiowym do piwnicy przy pd. narożniku.

1. Miejscowość ... LUBLIN	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina ... LUBLIN M.	PIWNICE w zespole pałacowo -	FOTOGRAFIE.
3. Województwo ... LUBELSKIE	- parkowym (d. w Jakubowicach Murowanych)	

Wkładkę założył: ... **Roman Zwierzchowski**, ... **12. 2004** .....
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: ..... **WUOZ Lublin** .....

1. Przekształcone w okno dawne wejście do piwnicy w murze od strony pd.-wsch.
2. Osuwisko w pd. części dziedzińca przy zasypnym wejściu do drugiego segmentu piwnic.
3. Wnętrze największej komory piwnicy z nową ścianką działową.

1. Murowany kiosk z wejściem do piwnic przy
pd. - zach.. narożniku pałacu.

1. Miejscowość ... LUBLIN	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina ... LUBLIN M.	BRAMA GŁÓWNA w zespole pałacowo -	RZUT, FOTOGRAFIE.
3. Województwo ... LUBELSKIE	- parkowym (d. w Jakubowicach Murowanych)	

Autorzy, historia obiektu, styl: Brama wzniesiona najpewniej ok. 1870 r. jako kolejny element romantycznego założenia, którego początki sięgały założenia przy pałacu angielskiego ogrodu przez Konstancję z Czackich Szeptycką na pocz. XIX w. Zamyśl ten kontynuowano po 1850 r. gdy właścielem Jakubowic został Aurelian Grodzicki. Przesłanki stylowe wskazują, że najpierw wzniesiony został neogotycki domek dozorczy przy bramie wraz z murem ogrodzenia, do którego narożnika dostawiona została później neogotycka brama. W l. 70. XX. w. domek struża uległ rozbiórce. Brama, ze względu na pogarszający się stan, poddana została gruntownej renowacji (praktycznie niemal całościowej rekonstrukcji) pod koniec l. 80. XX w. przez PKZ z Lublina remontujące wówczas pałac (wg proj. arch. T. Michałaka z 1974 r.).

Sytuacja: Brama ob. wolno stojąca, usytuowana na pd. od wzniesienia z pałacowego, u wylotu wąwozu z droga dojazdowa, diagonalnie względem narożnej oficyny pd., ok. 60 m. na pn.-zach. od mostu na łasze, na wprost drogi dojazdowej wiodącej z Wólki. Ob. przed bramą rozwidlenie drogi; - na pn.-wsch. ku Pliszczynowi i na pd.-zach. do dawnej wsi Jakubowice.

Materiał i konstrukcja: Murowana z cegły palonej, pełnej na zaprawie wapienno-cementowej, otynkowana. Stropy żelbetowe. Więźba helmu drewniana, krokwiowa z królem, pokrycie gontowe, skrzydła bramy z giętych i spawanych kształowników stalowych.

Rzut i elewacje: Brama jednoprzelotowa, flankowana dwiema niskimi, dwukondygnacyjnymi wieżami na rzucie kwadratu o ściętych na zewnątrz narożach, z niewielkim ościeżowym prostokątnym uskokiem od strony tylnej. W miejscu uskoku między wieżami szeroki łuk odcinkowy arkady z prostym krenelażem, oddzielonym dwuuskokowym spłaszczonym krajnikiem, obiegającym również wieże na wysokości podziału kondygnacji. Dolna, wysoka kondygnacja z małym, ostrołukowym otworem okiennym na osiach ścian frontowych i zewnętrznych bocznych. Ostrołukowe otwory drzwiowe na osi ścian tylnej w wieży pn.-wsch. i w ścianie na wewnętrznej tylnej diagonali wieży pd.-zach. Po cztery prostokątne otwory okienne na czterech głównych osiach górnych kondygnacji tuż pod niewielkimi okapami namiotowych hełmów o ośmiokątnej podstawie. Helmy zwieńczone drewnianymi pazdurem w kształcie grotu.

Stan zachowania i postulaty konserwatorskie: Budynek w stanie dobrym. Wskazane zabezpieczenie otworów.

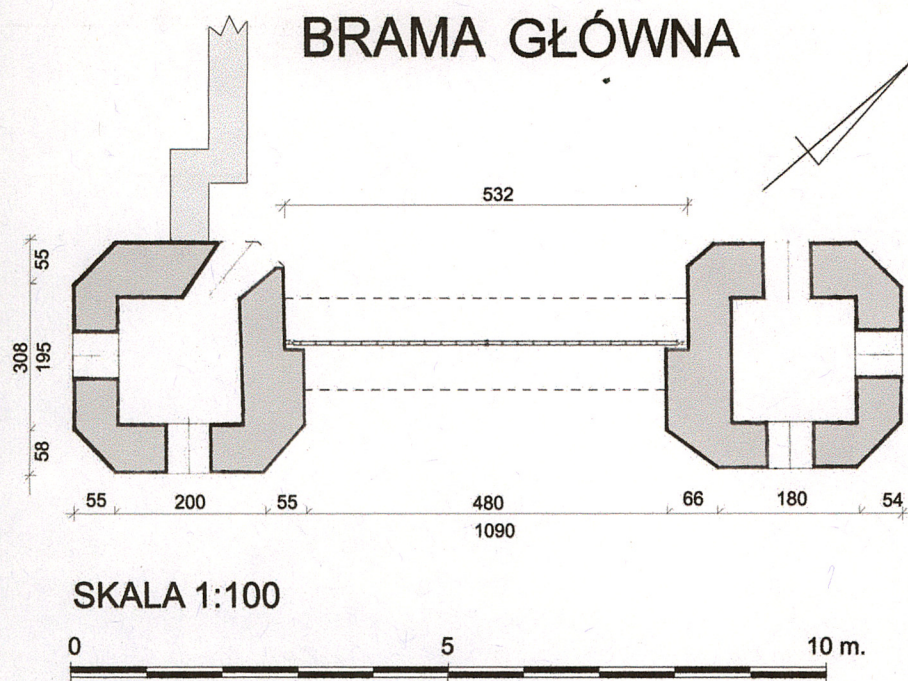
Elewacja frontowa bramy głównej.

Wkładkę założył: **Roman Zwierzchowski**, ... **12. 2004** .....
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: ..... **WUOZ Lublin** .....

. Elewacja tylna bramy.

Widok na bramę z pd.-zach.